

DECIZIE

20 februarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Ion Druță
Iurie Bejenaru
Maria Ghervas
Nicolae Craiu
Mariana Pitic

examinând recursurile declarate de către Aparatul Președintelui Republicii Moldova și Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”,

în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de către Aparatul Președintelui Republicii Moldova împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la contestarea în parte a actului administrativ și la cererea de chemare în judecată depusă de către Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” împotriva Comisie Electorale Centrale, intervenienți accesorii Partidul Politic „Șor”, Partidul Liberal și Aparatul Președintelui Republicii Moldova cu privire la contestarea actului administrativ,

împotriva hotărârii din 16 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost respinse acțiunile depuse Aparatul Președintelui Republicii Moldova și Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”,

constată:

La data de 11 februarie 2019 Aparatul Președintelui RM a depus cerere de chemare în judecată împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la contestarea în parte a actului administrativ.

În motivarea acțiunii a indicat că, la data de 08 februarie 2019 Comisia Electorală Centrală a adoptat hotărârea nr. 2264 cu privire la sesizarea nr. CEC-10AP/50 din 04 februarie 2019 a Partidului Liberal și sesizarea nr. CEC-7/1006 din 05 februarie 2019 a Partidului Politic „Șor”, în care a relevat printre altele următoarele:

1. participarea candidaților și membrilor PSRM la evenimente, pe care le-a organizat și/sau la care a participat Igor Dodon în calitate de Președinte, preluarea și diseminarea prin diverse instrumente a acestor evenimente reprezintă relații de

„simbioză”, în urma căroră PSRM se asigură de beneficii prin utilizarea resurselor administrative ale Președinției;

2. luând în considerare faptul că, instituția Președinției în frunte cu Igor Dodon cu certitudine avea cunoștință despre carențele expuse de Curtea Constituțională la etapa validării mandatului, Comisia ajunge la concluzia privind necesitatea atenționării instituției în cauză asupra inadmisibilității unui comportament lipsit de neutralitate față de toți concurenții electorali și aplicării unei sancțiuni sub formă de avertisment concurentului electoral PSRM pentru faptul utilizării resurselor administrative ale Președinției;

3. declarațiile făcute de Igor Dodon pe data de 21 ianuarie 2019, fapt care se confirmă prin plasarea comunicatului pe pagina web a Președinției, că se abține de a participa la campania parlamentară din 24 februarie 2019, însă în același timp declară într-o manieră contradictorie că va sprijini Partidul Socialiștilor din Republica Moldova la aceste alegeri, urmează a fi privite ca intenție verbală de a neglija prevederile art. 123 alin. (2) din Codul electoral.

4. Comisia reține existența legăturii cauzale directe între susținerea verbală acordată de Președintele Igor Dodon unui concurent electoral și acțiunile efective de transfer de imagine în beneficiul acestui concurent electoral prin utilizarea resurselor publice ce decurg din funcția publică de Președinte al țării, fapt incompatibil cu principiile desfășurării alegerilor în condiții libere, egale și corecte.

A menționat că, prin hotărârea enunțată, Comisia Electorală Centrală, pentru utilizarea resurselor administrative ale Instituției Prezidențiale a RM la alegerile parlamentare din 24 februarie 2019, Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” i-a fost aplicată sancțiunea sub formă de avertisment, a recomandat Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” să se abțină de la utilizarea resurselor administrative prin intermediul Instituției Prezidențiale a Republicii Moldova și a transmis Instituției Prezidențiale a RM prezenta hotărâre și Manualul în materie de prevenire și combatere a utilizării resurselor administrative în procesele electorale spre informare în vederea neadmiterii pe viitor a abaterilor constatate.

A susținut că, prin Decretul nr. 47 din 27 aprilie 2012 privind aprobarea Regulamentului Aparatului Președintelui Republicii Moldova s-a stabilit că, Aparatul Președintelui Republicii Moldova este autoritatea publică, care asigură asistența organizatorică, juridică, informațională și tehnică a activității Președintelui Republicii Moldova în vederea exercitării de către acesta a prerogativelor prevăzute de Constituție și alte legi.

A afirmat că, pornind de la prevederile art. 7 lit. a), b), e) și h) din Regulamentul citat, care reglementează atribuțiile Aparatului Președintelui Republicii Moldova, ale art. 10 lit. b¹) din același Regulament, ale art. 32, 77 alin.(2) și 81 alin. (2) din Constituția RM, ale art. 3 din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr. 64 din 23 aprilie 2010 și de la prevederile internaționale conținute la art. 19 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, în Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice, art. 10 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a libertăților Fundamentale, cât și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, Președintele Republicii Moldova și-a

exercitat dreptul constituțional prin opinarea viziunii asupra unor chestiuni politice, iar utilizarea paginii web a instituției prezidențiale în acest scop este un exercițiu firesc și natural.

A relevat că, în art. 22 din Codul electoral sunt prevăzute expres și exhaustiv atribuțiile generale ale Comisiei Electorale Centrale, iar în art. 26 din Codul electoral sunt prevăzute competențele Comisiei Electorale Centrale în perioada electorală. Or, în lumina art. 26 alin. (1) lit. q) din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală aplică sancțiunile prevăzute de Codul electoral pentru încălcarea legislației electorale și a celei cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale. În acest sens, „atenționarea” în calitate de sancțiune pentru încălcarea legislației electorale nu este prevăzută/reglementată de Codul electoral, motiv pentru care consideră că, Comisia Electorală Centrală a depășit competențele legale în adoptarea hotărârii contestate.

A invocat că, prin referința nr. 02/1 0476 din 08 februarie 2019, prezentată Comisiei Electorale Centrale, a comunicat dezacordul cu cele imputate președintelui, iar la data de 11 februarie 2019, în cadrul briefing-ului de presă a Președintelui Republicii Moldova, acesta a reiterat neparticiparea sa în campania electorală și neimplicarea Aparatului Președintelui Republicii Moldova în acest exercițiu.

A declarat că, trimerile făcute de către Comisia Electorală Centrală în hotărârea contestată la prevederile art. 41 alin. (3) lit. b) și 51 alin. (1) din Codul electoral, precum și la prevederile art. 26 alin. (6) lit. d) din Legea nr. 294 din 21 decembrie 2007 privind partidele politice, sunt vădit eronate. Or, normele citate vizează susținerea materială, eventual finanțarea, fie asistența logistică acordată concurenților electorali, acțiuni pe care Aparatului Președintelui Republicii Moldova nu le-a întreprins, mai mult ca atât, hotărârea contestată nu conține nici un material probatoriu în acest sens.

A considerat că, afirmația Comisiei Electorale Centrale precum că „...participarea candidaților și membrilor PSRM la evenimente pe care le-a organizat și/sau la care a participat Igor Dodon în calitate de Președinte, preluarea și diseminarea prin diverse instrumente a acestor evenimente reprezintă relații de „simbioză”, în urma cărora PSRM se asigură de beneficii prin utilizarea resurselor administrative ale Președinției”, nu poate sta la baza adoptării unui act administrativ de sancționare. Or, Comisia Electorală Centrală, făcând aluzie la evenimentul dedicat Aniversării a 660-a de la întemeierea Statului Moldovenesc, care a fost organizat în sediul instituției prezidențiale, nu ține cont de faptul că, șeful statului a invitat la acest eveniment reprezentanții și conducătorii instituțiilor statului, inclusiv ex-președinți, prim-miniștri, oameni de știință, personalități notorii, etc. În această logică, oricine din cei prezenți urmează a fi asociați cu partidul politic al cărui reprezentanți au participat la eveniment.

A menționat că, hotărârea contestată a fost adoptată cu depășirea competențelor stabilite de Codul electoral.

A susținut că, instituția prezidențială în persoana Aparatului Președintelui Republicii Moldova nu atestă implicarea sa în procesele și fenomenele electorale, în

paralel instituția prezidențială nu a oferit suport logistic, fie mediatic vreunui concurent electoral și nu a propagat imaginea vreunui partid politic.

A solicitat anularea pct. 2, 3 și 4 din Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2264 din 08 februarie 2019 cu privire la sesizarea nr. CEC-10 AP/50 din 04 februarie 2019 a Partidului Liberal și sesizarea nr. CEC-7/1006 din 05 februarie 2019 a Partidului Politic „Șor”.

Tot la data de 11 februarie 2019 Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Comisiei Electorale Centrale, intervenienți accesorii Partidul Politic „Șor”, Partidul Liberal și Aparatul Președintelui Republicii Moldova cu privire la contestarea actului administrativ.

În motivarea acțiunii a indicat că, Partidul Liberal, în persoana lui Dorin Chirtoacă, a înaintat o contestație împotriva Partidului Socialiștilor din Republica Moldova, în care a invocat că:

1. La data de 29-31 ianuarie 2019 Președintele țării, Igor Dodon s-a aflat la Moscova, unde a avut întâlniri cu persoane oficiale străine.

2. Vladimir Putin a punctat că, relațiile dintre Federația Rusă și Republica Moldova depind de rezultatul alegerilor, taxele de import la fructe, legume și vinuri se aplică până la sfârșitul lunii martie, amnistia pentru migrații moldoveni se condiționează de revenirea acestora în Republica Moldova în perioada alegerilor.

3. Igor Dodon a menționat că, va susține PSRM, care e unicul partid capabil să guverneze Republica Moldova.

4. PSRM beneficiază de o susținere neprevăzută de lege prin liberalizarea importurilor și amnistia migraților.

5. Federația Rusă șantajează Republica Moldova. Federația Rusă se implică în alegeri.

6. Întâlnirea Putin-Dodon din 30 ianuarie 2019 are caracter strict electoral.

7. Susținătorii PSRM au preluat mesajele lui Igor Dodon.

8. PSRM beneficiază de o susținere indirectă din partea Federației Ruse și a lui Vladimir Puțin.

9. Igor Dodon s-a întors de la Moscova cu un avion al „Gazprom-Avia”.

10. Pe banii Gazprom, Igor Dodon a organizat evenimente electorale în susținerea PSRM, unde a făcut și cadouri câte 10000 de lei.

11. Oleg Sawa și Vasile Bolea au făcut publicitate acestor evenimente.

12. Chiar dacă Dodon nu anunța sprijin politic față de PSRM, oricum este o legătură intrinsecă între partid și Președinte.

13. Președintele nu ar fi trebuit să facă ceea ce face.

A susținut că, prin contestația depusă, Partidul Liberal a menționat că, în speță, PSRM are toate tipurile de încălcări electorale: susținere politică și electorală din partea Federației Ruse (amnistia și exportul); susținere financiară din străinătate (avionul cu care a venit Președintele); folosirea persoanelor străine (Vladimir Putin, Patriarhul Kiril, Valentina Matvienko); utilizarea resurselor administrative prin intermediul Președintelui; oferirea de cadouri. În acest context, a solicitat Partidul Liberal excluderea din cursa electorală a PSRM.

A menționat că, Partidul Politic „Șor”, de asemenea, a înaintat o sesizare împotriva Partidului Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM), în care a indicat că, în mediul online se distribuie un slide banner publicitar, în care apar două imagini cu fundalul de culoare roșie. În prima imagine, Președintele RM, Igor Dodon este alături de Președintele Federației Ruse, în imagine fiind înserat textul „Договоренность И. Додона и В. Путина”, iar în a doua imagine este înscrisă întrebarea „как получить миграционную амнистию”, fiind înserate și două numere de telefon cu prefixul Federației Ruse, unde răspund operatori în limba de stat și limba rusă.

A afirmat că, autorul sesizării a mai indicat că, în cadrul declarațiilor sale din 21 ianuarie 2019, Președintele RM, Igor Dodon, când a anunțat că, nu va participa în cadrul alegerilor parlamentare din 22 februarie 2019, a menționat că, sprijinul său moral și politic va fi acordat echipei și partidului, care l-a nominalizat la alegerile prezidențiale din 2016 și i-a susținut toate inițiativele prezidențiale din ultimii doi ani. Este vorba de o publicitate ce poate fi încadrată în fenomenul „3D PARTY CAMPAIGN” și cel mai probabil, această publicitate nu este achitată din fondul electoral al PSRM, posibil, este achitată chiar din afara Republicii Moldova.

A relevat că, autorul sesizării a făcut trimitere la anunțul Ministerului rus de interne al Federației Ruse pentru cetățenii moldoveni, care au depășit termenul de ședere pe teritoriul Federației Ruse și a cerut să fie examinată sesizarea sub aspect financiar, dar și sub aspectul implicării unor forțe din afara Republicii Moldova în procesul electoral.

A invocat că, Igor Dodon nu are nici un statut juridic și nici o legătură juridică sau de altă natură cu concurentul electoral, PSRM. Șeful de jure și de facto al PSRM este Zinaida Grecianîi. Faptul că, Președintele RM, Igor Dodon are întâlniri cu șefi de state, negociază niște drepturi suplimentare pentru cetățenii RM, nu poate fi imputat concurentului electoral. De altfel, Igor Dodon, în calitate de Președinte al RM, a promovat, în calitate de garant al suveranității, mereu, ideea restabilirii relațiilor cu Federația Rusă, relații bune și cu estul și cu vestul, îmbunătățirea condiției cetățenilor moldoveni din Federația Rusă, deschiderea exportului către Federația Rusă.

A considerat că, afirmația precum că, Federația Rusă s-ar implica în campania electorală în folosul PSRM, reprezintă „o judecată de valoare” arbitrară, la limita abuzului de drept. Or, în speță, Federația Rusă sprijină Republica Moldova și cetățenii săi, iar Președintele țării are întâlniri la Moscova în calitate de reprezentant al statului și nu în calitate de membru de partid.

A notat că, art. 7 alin. (2) lit. a) din Convenția de la Viena cu privire la dreptul tratatelor stipulează că, șeful de stat, în virtutea funcțiilor sale și fără a fi obligat să prezinte depline puteri, este considerat ca reprezentând statul său.

A specificat că, susținerea morală și politică expusă de Președinte se referă la perioada postelectorală, în cadrul colaborării instituționale pentru formarea Guvernului RM, promovării politicilor externe, ș. a. În perioada electorală Republica Moldova beneficiază de susținere nu doar de la Federația Rusă, dar și de la alți parteneri de dezvoltare (România, UE, SUA).

Cu referire la argumentul Comisiei Electorale Centrale precum că „Președintele trebuie să fie neutru și echidistant în acest sens, reprezentând și având angajamente juridice față de întregul popor fără deosebire de apartenență politică” și argumentul precum că „la 21 ianuarie 2019 Președintele a anunțat că se abține de a participa la campania parlamentară din 24 februarie 2019, însă în același timp a declarat într-o manieră contradictorie că va sprijini Partidul Socialiștilor din Republica Moldova la aceste alegeri, ceea ce în opinia Comisiei Electorale Centrale ar fi fost o intenție verbală de a neglija prevederile art. 123 alin. (2) din Codul electoral”, a menționat că, Președintele Igor Dodon are anumite preferințe politice, pe care și le expune public și nu pot fi imputabile PSRM. De altfel, expunerea publică a unor opinii nu este interzisă de legislația în vigoare. Mai mult, prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 35 din 12 decembrie 2017 a fost stabilit că, Președintele Republicii Moldova se bucură de imunitate și nu poate fi tras la răspundere juridică pentru opiniile exprimate în exercitarea mandatului. Respectiv, a considerat că, Comisia Electorală Centrală nu are nici o competență legală pentru a sancționa Președintele Republicii Moldova, de a-l atenționa sau de a-i limita libertatea de exprimare.

A menționat că, expunerea publică a Președintelui în cadrul anunțului public privind neparticiparea la alegeri, în care indica că, sprijinul moral și politic va fi acordat echipei și partidului care l-a nominalizat la alegerile prezidențiale din 2016 și i-a susținut inițiativele din ultimii doi ani, nu a fost altceva decât un gest de mulțumire pentru invitația anterioară a PSRM către Președinte de a participa în alegerile parlamentare din 24 februarie 2019 pe listele PSRM, iar susținerea morală și politică expusă se referă la perioada postelectorală, în cadrul colaborării instituționale pentru formarea Guvernului RM, promovării politicilor externe, ș. a.

A susținut că, în acel publicat, Președintele țării nu a îndemnat pe nimeni să voteze într-un fel sau altul, ci a menționat: „...Îi îndemn pe cetățeni să creadă în puterea voinței lor. În aceste alegeri parlamentare, putem să realizăm împreună schimbarea puterii în țară...”.

A afirmat că, acest mesaj este cât se poate de constituțional și echilibrat, prin care cetățenii sunt îndemnați să-și reamintească că, puterea aparține poporului, iar dreptul la vot, așa cum e prescris de Constituție, este un drept fundamental. Or, în privința sintagmei „schimbarea puterii”, oricare alegeri prin definiție duc la schimbarea puterii, urmare a exercitării dreptului la vot al cetățeanului, o lipsă de schimbare ar însemna existența dictaturii sau totalitarismului. Este bine cunoscut faptul că, unul dintre principiile statului de drept este cel al ciclicității puterii.

Cu referire la argumentul din hotărârea contestată privind „efectuarea de către Președinte a unei vizite în Federația Rusă în plină campanie electorală prin abordarea unor subiecte ce țin nemijlocit de programul electoral al PSRM (crearea unui parteneriat strategic cu Federația Rusă), organizarea și participarea la mai multe evenimente cu prezența candidaților la funcția de deputat din partea PSRM și a membrilor acestuia, difuzarea pe larg a evenimentelor în cauză reprezintă deja transformarea intenției verbale de a acorda sprijin PSRM în cea de facto, fiind efectuat un transfer de imagine a activității în calitate de Președinte al țării în folosul unui concurent electoral”, a reiterat că, pct. II.1.7 din Liniile directe ale Comisiei

de la Veneția stipulează că, ar trebui să existe un protocol realizat de către o autoritate competentă - organism de management electoral, autoritate de conducere a serviciului public sau un comitet special - prin care să se identifice care activități sunt considerate a fi activități de campanie și prin urmare, sunt interzise în serviciul public. Autoritatea competentă ar trebui să aibă un rol consultativ în legătură cu interogările din timpul perioadei electorale referitoare la aspectele care se supun interdicției de participare la campania electorală din partea serviciului public.

A notat că, un asemenea protocol/instrucțiune din partea autorității centrale în domeniul electoral nu există, iar careva adresări anterioare în raport cu Președinția cu privire la comportamentul acestuia în perioada electorală nu au fost înaintate. Or, în conformitate cu Liniile directoare nominalizate, cadrul legal trebuie să asigure transparența și distincția clară între activitățile Guvernului, activitatea Serviciului Public și conducerea campaniei electorale.

A declarat că, Comisia Electorală Centrală s-a bazat pe vizita în Federația Rusă a Președintelui RM și pe faptul că, acesta a anunțat public despre amnistia migraționistă excepțională aplicată cetățenilor RM, care acționează în termeni proximi, cu întreprinderea unor acțiuni de revenire a cetățenilor moldoveni din Federația Rusă în Republica Moldova pînă la încheierea campaniei electorale și despre reluarea exportului pentru Republica Moldova către Federația Rusă a unor poziții de produse agricole de la 01 ianuarie 2019 pînă la 30 iunie 2019.

A invocat că, în condițiile speței, anunțurile despre reluarea exportului și amnistia migraționistă reprezintă niște anunțuri majore în circumstanțe neprevăzute, despre care Președintele RM este obligat să anunțe. De altfel, un asemenea anunț ar urma să fie făcut și de către Guvernul RM și Parlamentul RM, or, chestiunile date vizează securitatea cetățenilor țării, capacitatea producătorilor moldoveni de a-și vinde produsele agricole perisabile, respectiv, încasările în buget și dezvoltarea economică a țării.

A mai invocat că, negocierile cu privire la amnistia migrațiilor moldoveni și reluarea exportului au început cu mult înainte pînă la începerea perioadei electorale. Discuțiile cu privire la amnistierea migrațiilor au început încă de la intrarea Președintelui în funcție. Prima etapă a amnistiei a fost încă în anul 2017. Datorită faptului că, sub incidența amnistiei migraționiste din anul 2017 au căzut doar circa 17500 de cetățeni ai Republicii Moldova din Federația Rusă, discuțiile au continuat timp de doi ani, iar Președintele RM a comunicat public despre faptul că, s-a ajuns la soluția privind amnistia complexă și exportul încă la data de 31 octombrie 2018, adică cu mult timp înaintea începerii perioadei electorale. Informarea publică ulterioară despre condițiile în care Federația Rusă a dispus amnistia și exportul s-a făcut în vederea beneficierei efective a cetățenilor RM de facilitățile oferite de Federația Rusă. Or, facilitățile acordate de Federația Rusă vizează toți cetățenii RM, având un caracter universal, fără deosebire de rasă, sex, viziuni politice, ș. a. Beneficierea de facilitățile acordate nu stabilesc anumite condiții privind modul în care ar urma cetățenii țării să-și exercite dreptul la vot sau, în genere, să participe la vot sau să nu participe.

A relatat că, Președintele RM a întreprins niște acțiuni de care să beneficieze toți cetățenii interesați ai țării, acțiuni întreprinse încă anterior alegerilor cu efecte

inclusiv după alegeri, dar care sunt esențiale pentru cetățeni, iar beneficiile ce urmează să le obțină cetățenii nu sunt legate de modul în care ei își vor exercita dreptul la vot sau dacă și-l vor exercita în general. Or, informarea permanentă este făcută din cauza excepționalității anunțului și lipsei unei susțineri din partea Guvernului și Parlamentului. Faptul că, Președintele, Igor Dodon are întâlniri cu șefi de state, negociază niște drepturi suplimentare pentru cetățenii RM, nu poate fi imputat concurentului electoral.

Cu referire la legătura cauzală stabilită prin susținerea verbală acordată de Președintele RM, Igor Dodon unui concurent electoral și acțiunile efective de transfer de imagine în beneficiul acestui concurent electoral prin utilizarea resurselor publice ce decurg din funcția publică de Președinte al țării, a remarcat că, chiar în hotărârea contestată a fost menționat că, Președintele țării a declarat într-o manieră contradictorie că, va sprijini Partidul Socialiștilor din Republica Moldova la aceste alegeri”. Opinia Partidului Liberal precum că, amnistia migraționistă sau reluarea exportului ar fi făcută în folosul PSRM deja constituie o concluzie simptomatică, or, aceste lucruri sunt pentru cetățenii RM, care sunt liberi să decidă pentru cine își vor da votul în cadrul alegerilor parlamentare din 24 februarie 2019.

A susținut că, deși Președintele a informat Comisia Electorală Centrală despre faptul că, nu se implică în campania electorală, ultima, neglijând pozițiile exprese expuse de către PSRM și Președinte, fără a lua în calcul drepturile constituționale ale Președintelui, fără a lua în calcul esența și excepționalitatea acțiunilor promovate de Președinte, fără a lua în calcul faptul că Președintele nu este membru de partid, a stabilit voința și esența mesajului Președintelui într-un mod abuziv și cu depășirea atribuțiilor stabilite de lege.

Cu referire la utilizarea resurselor administrative, a afirmat că, Curtea Constituțională, prin pct. 155 și 156 din Hotărârea nr. 34 din 13 decembrie 2017, a justificat adresarea către Parlament în vederea modificării Codului penal al RM, iar Comisia Electorală Centrală utilizează pct. 155 pentru a justifica concluzia sa abuzivă despre utilizarea resurselor administrative. Or, Comisia Electorală Centrală nu este în drept decât să interpreteze Constituția și hotărârile Curții Constituționale, în speță, fiind vorba despre o depășire a atribuțiilor de serviciu, un abuz de drept.

Totodată, cu referire la acțiunile PSRM privind agitația electorală cu acțiunile Președintelui și participarea unor candidați la întâlnirile Președintelui în teritoriu, a relevat că, este adevărat că, Președintele țării are mai multe întâlniri cu cetățenii în cadrul campaniei de informare despre anumite acțiuni prezidențiale.

A invocat că, constatările Comisiei Electorale Centrale precum că, unii candidați ai PSRM ar fi participat la aceste întâlniri, s-a bazat pe faptul că, aceștia ar fi fost văzuți prin sală. Aceștia nu au vorbit, nu au urcat pe scenă, nu au făcut agitație electorală. Or, nu s-a concretizat cine sunt acești candidați.

A considerat că, în mod absolut arbitrar, Comisia Electorală Centrală a avertizat PSRM, cu toate că, nu se invocă nici o încălcare față de partid.

De asemenea, a considerat că, este arbitrară și soluția pârâtei privind avertizarea PSRM în condițiile în care Codul electoral prevede aplicarea sancțiunilor electorale în procedura contestației. Or, sancționarea PSRM a fost dată într-o

procedură neprevăzută de Codul electoral și cu sancțiune, care poate fi aplicată doar în cadrul procedurii de examinare a contestațiilor.

A declarat că, concluzia pârâtei, conform căreia a considerat necesar emiterea unei solicitări către rețeaua de socializare - www.ok.ru privind excluderea bannerelor publicitare de pe portalul de știri cu privire la amnistia migrațională este abuzivă, contrară art. 10 din CEDO, în speță nefiind vorba de publicitate electorală, dar de informare a cetățenilor RM despre dreptul de a beneficia de amnistie și export, care nu au nimic cu campania electorală. Or, presa și rețelele de socializare nu sunt responsabile pentru conținutul anunțurilor și statul nu este în drept să impună cenzura. Mai mult ca atât, competența în asemenea cazuri este a instanțelor de judecată.

A considerat că, soluția Comisiei Electorale Centrale din hotărârea contestată poartă un caracter politic, este pronunțată prin abuz de drept, este un atac la instituția Președintelui și la politicile acestuia, scoate la suprafață carențe în activitatea pârâtei, care nu a emis vreo instrucțiune referitoare la resursele administrative, este emisă cu încălcarea competenței, cu încălcarea termenului de prescripție și este emisă față de o persoană necorespunzătoare.

A solicitat anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2264 din 08 februarie 2019 cu privire la sesizarea nr. CEC-10 AP/50 din 04 februarie 2019 a Partidului Liberal și sesizarea nr. CEC-7/1006 din 05 februarie 2019 a Partidului Politic „Șor”.

Prin încheierea din 14 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost conexată și acceptată pe rol cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de către Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” împotriva Comisiei Electorale Centrale, intervenienți accesorii Partidul Politic „Șor”, Partidul Liberal și Aparatul Președintelui Republicii Moldova cu privire la contestarea actului administrativ pentru examinare concomitentă cu cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de către Aparatul Președintelui Republicii Moldova împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la contestarea în parte a actului administrativ.

Prin hotărârea din 16 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău au fost respinse acțiunile depuse de către Aparatul Președintelui RM și Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” ca neîntemeiate.

La data de 17 februarie 2019 Aparatul Președintelui RM a declarat recurs împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri cu privire la admiterea acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că, nu este de acord cu hotărârea primei instanțe, deoarece nu au fost constatate și elucidate pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, nu au fost dovedite circumstanțele considerate ca fiind stabilite și au fost încălcate și aplicate eronat normele de drept material.

A menționat că, prima instanță nu a ținut cont de caracterul pct. 3 și 4 ale hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2264 din 08 februarie 2019, care prin esența lor vin să justifice pct. 2 din aceeași hotărâre.

A considerat că, prima instanță a apreciat eronat faptul că, legalitatea actului administrativ contestat, în procedura contenciosului administrativ, urmează a fi verificată prin prisma triplului test al legalității stabilit prin norma art. 26 din Legea contenciosului administrativ și, anume, dacă actul este emis cu respectarea competenței, dacă este emis cu respectarea procedurii și dacă este legal în fond. Or, art. 26 din Legea contenciosului administrativ nu condiționează întrunirea cumulativă a celor trei condiții. Ci deopotrivă, le consacră separat în litere ale articolului respectiv, astfel încât existența fiecărui caz separat servește în calitate de motiv pentru anularea actului administrativ. Astfel, aprecierea, conform căreia anularea actului administrativ poate avea loc doar în cazul întrunirii cumulative a celor trei condiții, este una nefondată.

A afirmat că, prima instanță a notat că, exercitând funcția de Președinte al țării, Igor Dodon este restrâns în exercitarea anumitor drepturi fundamentale proprii, în interesul societății.

A considerat că, prima instanță a admis ingerința sa pe teren constituțional, atribuindu-și competența aprecierii normelor Constituției Republicii Moldova, care reglementează dreptul la opinie, competențele Președintelui Republicii Moldova, dar și a admis aprecieri subiective ale actelor internaționale în materia drepturilor omului, care garantează dreptul la opinie, inclusiv al șefului statului. Totodată, făcând respectivele aprecieri, prima instanță a ignorat practica constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, care statuează despre libertatea de exprimare a exponenților puterii politice.

A relevat că, nu este de acord cu concluzia instanței precum că, la caz, declarațiile Președintelui RM, Igor Dodon din data de 21 ianuarie 2019, plasate pe pagina web a Președinției și, anume, „Nu voi participa în Campania parlamentară și nu voi aspira la funcția de deputat, dar în tot acest răstimp, sprijinul meu moral și politic va fi acordat echipei și partidului care m-a nominalizat la alegerile prezidențiale din 2016 și a susținut toate inițiativele prezidențiale din ultimii doi ani, Partidul Socialiștilor din Republica Moldova. Acesta este unicul partid care este capabil să schimbe de unul singur puterea din țară și să guverneze competent și responsabil în Republica Moldova ... Îi îndemn pe cetățeni să creadă în puterea voinței lor. În aceste alegeri parlamentare, putem să realizăm împreună schimbarea puterii în țară...” au fost apreciate corect de către Comisia Electorală Centrală la emiterea hotărârii contestate ca o intenție verbală de a neglija prevederile art. 123 alin. (2) din Codul electoral, deoarece pe de o parte se abține de a participa la campania parlamentară din 24 februarie 2019, însă în același timp declară într-o manieră contradictorie că va sprijini Partidul Socialiștilor din Republica Moldova la aceste alegeri. Or, Președintele Republicii Moldova, în exercitarea atribuțiilor sale stabilite de Constituție, este ținut de limitele neutralității politice și echidistanței.

A mai relevat că, în Hotărârea nr. 24 din 27 iulie 2017 Curtea Constituțională a menționat expres că, nimeni nu poate împiedica șeful statului să aibă opiniile și simpatiile sale politice.

A invocat că, prima instanță eronat a respins argumentele reprezentantului său precum că, la evenimentele în cauză, membrii de partid au fost invitați în calitate de foști funcționari de stat din motiv că, organizarea a unor astfel de evenimente în plină

campanie electorală urmează a fi interpretată ca fiind manifestarea preferinței politice și susținerea Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” în campanie electorală.

A specificat că, în cadrul procesului de judecată, Aparatul Președintelui Republicii Moldova a menționat că, șeful statului a invitat la evenimentul dedicat celei de a 660 aniversare a statalității foști conducători ai instituțiilor publice, lideri politici, diplomați, persoane notorii, astfel, nu a făcut nici o referire la invitația membrilor de partide. Faptul că un eveniment de notorietate a coincis ca și perioadă cu perioada electorală, nici măcar cu perioada „campaniei electorale”, nu poate servi drept motiv pentru aprecierea legalității emiterii actului contestat.

A notat că, prima instanță a mai conchis că, expunerile și alte acțiuni în interesele unui concurent electoral, în cadrul întâlnirilor și evenimentelor organizate din sursele Instituției Președinției, constituie în sine o implicare a Președintelui Republicii Moldova, care încalcă obligația sa de neutralitate politică și echidistanță stabilită prin prisma legii constituționale, inclusiv prin hotărârile Curții Constituționale, prin care s-a constatat cu valoare de principiu obligația Președintelui statului de a se abține de la orice acțiune de natură a exprima susținerea sa unui partid politic în campania electorală sau apartenența sa la un partid politic. Or, aceste pretinse expuneri și alte acțiuni nu sunt însoțite de probe, nu pot fi constatate și nu au fost demonstrate în cadrul procesului de judecată.

A menționat că, prima instanță a reținut ca fiind neîntemeiate argumentele reprezentanților recurenților-reclamanți precum că, Comisia Electorală Centrală nu poate aplica Președintelui statului sancțiuni din motiv că, prin hotărârea contestată Președintele statului doar a fost atenționat asupra inadmisibilității implicării sale în campania electorală și nu a fost sancționat în sensul Codului electoral.

A susținut că, atenționarea în calitate sa de măsură de constrângere nu este reglementată și nici prevăzută de Codul electoral. Aplicarea acesteia de către Comisia Electorală Centrală nu presupune altceva decât depășirea competențelor expres prevăzute de lege.

A afirmat că, instanța de judecată a conchis că, pretențiile din cererea de chemare în judecată depusă de către Aparatul Președintelui Republicii Moldova împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea pct. 2, 3 și 4 din hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2264 din 08 februarie 2019 cu privire la sesizarea nr. CEC-10AP/50 din 04 februarie 2019 a Partidului Liberal și sesizarea nr. CEC-7/1006 din 05 februarie 2019 a Partidului Politic „Șor” și pretențiile din cererea de chemare în judecată depusă de către Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” împotriva Comisiei Electorale Centrale, intervenienți accesorii Partidul Politic „Șor”, Partidul Liberal și Aparatul Președintelui Republicii Moldova cu privire la anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2264 din 08 februarie 2019 cu privire la sesizarea nr. CEC-10AP/50 din 04 februarie 2019 a Partidului Liberal și sesizarea nr. CEC-7/1006 din 05 februarie 2019 a Partidului Politic „Șor” își pierd suportul de fapt și de drept, acțiunile urmând a fi respinse în întregime ca neîntemeiate. Or, această concluzie a instanței este nefondată, în lipsa probelor și argumentelor, care ar justifica cele apreciate.

La data de 17 februarie 2019 Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” a declarat recurs împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri cu privire la admiterea acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că, hotărârea primei instanțe este neîntemeiată și ilegală, deoarece au fost apreciate arbitrar probele și au fost încălcate grav drepturile fundamentale ale omului.

A menționat că, prima instanță a constatat în mod arbitrar faptul că, Comisia Electorală Centrală a avut competența primară de a examina sesizările/contestațiile ce vizează PSRM.

A susținut că, însăși prima instanță a stabilit faptul că, în speță sunt aplicabile prevederile art. 72 din Codul electoral, care stabilesc expres că, acțiunile concurenților electorali se contestă în termen de 3 zile de la momentul săvârșirii lor, direct în instanța de judecată.

A afirmat că, unica excepție când acțiunile concurenților electorali se contestă la Comisia Electorală Centrală se referă la chestiunile ce țin de finanțarea campaniei electorale. Motivul contestării la Comisia Electorală Centrală a chestiunilor financiare se datorează faptului că, conform art. 75 din Codul electoral, încălcările de ordin financiar reprezintă motiv de excludere din cursa electorală a concurentului electoral, iar competența excepțională pentru înaintarea cererii de excludere din cursă este a instanței de judecată.

A relevat că, legiuitorul a stabilit expres că, în cadrul alegerilor parlamentare, Comisia Electorală Centrală are competența primară de examinare exclusiv a contestațiilor ce vizează finanțarea campaniilor electorale și doar a celor contestații de ordin financiar ce au drept consecință excluderea din cursă a concurentului electoral sau aplicarea sancțiunii privind lipsirea de alocații de la bugetul de stat, fie inițierea procedurii contravenționale.

A invocat că, cazurile de finanțare ce pot avea drept efect excluderea din cursă sunt: utilizarea unor fonduri nedeclarate și neachitate prin fondul electoral, suportarea unor cheltuieli peste plafonul maxim al cheltuielilor ce pot fi suportate în cadrul alegerilor.

A declarat că, în speță, toate pretențiile Comisiei Electorale Centrale se referă la Președintele RM, care ar fi suportat anumite cheltuieli de agitație electorală, însă acesta nu este concurent electoral. Respectiv, Comisia Electorală Centrală nu a avut niciun drept să se expună asupra pretențiilor invocate de către Partidul Liberal și Partidul Politic „Șor”.

A remarcat că, chiar conform practicii Comisiei Electorale Centrale din cadrul perioadei electorale pentru alegerile parlamentare din 24 februarie 2019, se constată faptul că, în cazul în care se denunță ilegalitatea acțiunilor unei alte persoane decât concurentul electoral, este necesară existența unei hotărâri judecătorești de constatare a unui eveniment ca fiind cu caracter electoral.

A notat că, Comisia Electorală Centrală s-a declarat competentă să analizeze acțiunile Președintelui RM, care nu este concurent electoral, chiar dacă, în cazul evenimentului organizat de o fundație străină a menționat că, competența de constatare a evenimentului organizat de către altcineva decât un concurent electoral

aparține instanței de judecată. Respectiv și chestiunile ce se referă la finanțare nu pot fi abordate până nu există o hotărâre judecătorească de constatare a unui eveniment ca fiind electoral, în baza unei acțiuni a concurentului electoral depusă în termen de 3 zile de la momentul săvârșirii acțiunii direct în instanța de judecată.

A specificat că, din cele enunțate rezultă că, prima instanță a stabilit în mod arbitrar că, Comisia Electorală Centrală a respectat procedura la examinarea sesizărilor depuse de către Partidul Liberal și Partidul Politic „Șor”.

A menționat că, Igor Dodon este Președintele Republicii Moldova, ales de către cetățenii țării în anul 2016, având propriile sarcini și scopuri declarate, pe care le promovează conform prevederilor Constituției.

A susținut că, Igor Dodon nu are nici un statut juridic și nici o legătură juridică sau de altă natură cu concurentul electoral, PSRM, șeful de jure și de facto al PSRM fiind Zinaida Greceanîi.

A afirmat că, în speță, agitație electorală cu implicarea instituției Președintelui a făcut anume Partidul Liberal și Partidul Politic „Șor”, a căror campanie se bazează pe denigrarea Președintelui țării și compromiterea politicii acestuia, iar contestația vine să favorizeze campania electorală negativă a Partidului Liberal și să atragă capital electoral prin atacarea și implicarea artificială a instituției prezidențiale și a unui stat străin, cu aducerea învinuirilor gratuite PSRM.

A relatat că, acest gen de campanie electorală a celor de la Partidul Liberal a fost caracteristic și în cadrul alegerilor locale noi din vara anului 2018, Chișinău, când candidatul din partea Partidului Liberal, Valeriu Munteanu a denunțat un spot video, unde Președintele RM se exprima în susținerea lui Ion Ceban, PSRM. Atunci tot se denunța transferul de imagine și utilizarea resurselor administrative.

A mai relatat că, prin decizia din 17 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău au fost menținute hotărârea și încheierea din 15 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru pe cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Valeriu Munteanu, candidat la funcția de Primar general împotriva lui Ion Ceban, candidat și Igor Dodon, Președinte al RM.

A invocat că, în decizia sa instanța de apel a menționat că, în Hotărârea nr. 24 din 27 iulie 2017 privind controlul constituționalității Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 105-VIII din 28 martie 2017 privind desfășurarea referendumului republican consultativ asupra unor probleme de interes național (referendumul republican consultativ) Curtea Constituțională a subliniat că, în cadrul sistemelor parlamentare șeful statului joacă rolul unui arbitru, sau al unei puteri neutre, fiind detașat de partidele politice. Totodată, nimeni nu poate împiedica șeful statului să aibă opiniile și simpatiile sale politice.

A notat că, prin încheierea din 19 mai 2019 a Curții Supreme de Justiție recursul declarat de către Valeriu Munteanu a fost considerat inadmisibil.

A relevat că, Liniile directoare ale Comisiei de la Veneția, II.1.7, stipulează clar că, ar trebui să existe un protocol realizat de către o autoritate competentă - organism de management electoral, autoritate de conducere a serviciului public sau un comitet special - prin care să se identifice care activități sunt considerate a fi activități de campanie și prin urmare sunt interzise în serviciul public. Autoritatea competentă ar trebui să aibă un rol consultativ în legătură cu interogările din timpul

perioadei electorale referitoare la aspectele care se supun interdicției de participare la campania electorală din partea serviciului public.

A specificat că, un asemenea protocol/instrucțiune din partea autorității centrale în domeniul electoral nu există, iar careva adrese anterioare în raport cu Președinția cu privire la comportamentul acestuia în perioada electorală nu au fost înaintate.

Conform art. 74 alin. (6) din Codul electoral, împotriva hotărârii instanței de judecată poate fi depus un apel în termen de o zi de la pronunțare, iar împotriva deciziei instanței de apel – un recurs în termen de o zi de la pronunțare.

Din materialele dosarului rezultă că, decizia instanței de apel contestată a fost pronunțată la data de 16 februarie 2019, iar recursurile au fost declarate la data de 17 februarie 2019.

Prin urmare, se constată că, recurenții s-au conformat prevederilor legale și a declarat recursurile împotriva deciziei din 16 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău în termen.

Prin referința depusă la data de 19 februarie 2019 Comisia Electorală Centrală a solicitat respingerea recursurilor.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile neîntemeiate și care urmează a fi respinse cu menținerea hotărârii primei instanțe din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe.

Pe parcursul judecării cauzei s-a constatat că, la data de 08 februarie 2019 Comisia Electorală Centrală a adoptat hotărârea nr. 2264 cu privire la sesizarea nr. CEC-10AP/50 din 04 februarie 2019 a Partidului Liberal și sesizarea nr. CEC-7/1006 din 05 februarie 2019 a Partidului Politic „Șor”, prin care a dispus:

1. Se ia act de sesizarea nr. CEC-10AP/50 din 04 februarie 2019 a Partidului Liberal și de sesizarea nr. CEC-7/1006 din 05 februarie 2019 a Partidului Politic „Șor”.

2. Se atenționează Președintele Republicii Moldova asupra inadmisibilității implicării în campania electorală pentru alegerile parlamentare din 24 februarie 2019.

3. Pentru utilizarea resurselor administrative ale Instituției Prezidențiale a Republicii Moldova la alegerile parlamentare din 24 februarie 2019 Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” se aplică sancțiunea sub formă de avertisment.

4. Se recomandă Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” de a se abține de la utilizarea resurselor administrative prin intermediul Instituției Prezidențiale a Republicii Moldova.

5. Prezenta hotărâre și Manualul în materie de prevenire și combatere a utilizării resurselor administrative în procesele electorale se transmit Instituției

Prezidențiale a Republicii Moldova spre informare în vederea neadmiterii pe viitor a abaterilor constatate.

6. Prezenta hotărârea intră în vigoare la data adoptării, se publică pe pagina web oficială a Comisiei Electorale Centrale și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Înaintând prezentele cereri de chemare în judecată, Aparatul Președintelui RM a solicitat anularea pct. 2, 3 și 4 din hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.2264 din 08 februarie 2019 cu privire la sesizarea nr. CEC-10 AP/50 din 04 februarie 2019 a Partidului Liberal și sesizarea nr. CEC-7/1006 din 05 februarie 2019 a Partidului Politic „Șor”, iar Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” a solicitat anularea integrală a hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2264 din 08 februarie 2019 cu privire la sesizarea nr. CEC-10 AP/50 din 04 februarie 2019 a Partidului Liberal și sesizarea nr. CEC-7/1006 din 05 februarie 2019 a Partidului Politic „Șor”.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunilor.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, a ajuns la concluzia că soluția dată de către prima instanță este una întemeiată și legală.

Conform art. 3 din Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000, obiect al acțiunii în contenciosul administrativ îl constituie actele administrative, cu caracter normativ și individual, prin care este vătămat un drept recunoscut de lege al unei persoane, inclusiv al unui terț, emise de autoritățile publice și autoritățile asimilate acestora în sensul prezentei legi; subdiviziunile autorităților publice; funcționarii din structurile specificate la lit.a) și b). Obiect al acțiunii în contenciosul administrativ poate fi și nesoluționarea în termenul legal a unei cereri referitoare la un drept recunoscut de lege.

Conform art. 2 din Legea enunțată, persoană vătămată într-un drept al său poate fi orice persoană fizică sau juridică care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri.

De asemenea, la acest capitol se referă și art. 1 alin. (2) din Legea enunțată, care prevede că orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Din dispozițiile legale enunțate este cert faptul că, un act administrativ poate fi anulat la cererea unei persoane, numai în cazul când acesteia i s-a vătămat un drept al său recunoscut de lege.

La caz, se reține că, Aparatul Președintelui Republicii Moldova a solicitat anularea pct. 2, 3 și 4 din hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2264 din 08 februarie 2019 cu privire la sesizarea nr. CEC-10 AP/50 din 04 februarie 2019 a Partidului Liberal și sesizarea nr. CEC-7/1006 din 05 februarie 2019 a Partidului

Politic „Șor”, însă analizând această hotărâre, se constată că, doar pct. 2, prin care a fost atenționat Președintele Republicii Moldova asupra inadmisibilității implicării în campania electorală pentru alegerile parlamentare din 24 februarie 2019, poate aduce eventuale atingeri drepturilor și intereselor legitime ale Aparatului Președintelui Republicii Moldova, iar pct. 3 și 4 din hotărâre se referă la drepturile și obligațiile Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”.

Astfel, prima instanță corect a concluzionat că, prin pct. 3 și 4 din hotărârea enunțată nu se aduc careva atingeri drepturilor, intereselor legitime ori obligațiilor Președintelui Republicii Moldova și, prin urmare, temeinic și legal a respins pretenția Aparatului Președintelui RM cu privire la anularea pct. 3 și 4 din hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2264 din 08 februarie 2019.

De asemenea, prima instanță temeinic și legal a respins pretenția Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” cu privire la anularea pct. 5 din hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2264 din 08 februarie 2019. Or, Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” a solicitat anularea integrală a hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2264 din 08 februarie 2019, însă drepturile și interesele acestuia sunt vizate doar în pct. 3 și 4 din această hotărâre, pct. 5 din hotărâre vizând doar Instituția Președinției Republicii Moldova.

Conform art. 26 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ, actul administrativ contestat poate fi anulat, în tot sau în parte, în cazul în care: este ilegal în fond ca fiind emis contrar prevederilor legii; este ilegal ca fiind emis cu încălcarea competenței și este ilegal ca fiind emis cu încălcarea procedurii stabilite.

Conform art. 22 alin. (2) lit. e) din Codul electoral, în calitate de organ independent de supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, Comisia Electorală Centrală examinează sesizările și contestațiile privind încălcarea legislației cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

Conform art. 26 alin. (1) lit. b) din Codul electoral, în perioada electorală, Comisia Electorală Centrală supraveghează executarea prevederilor prezentului cod și ale altor legi care conțin dispoziții referitoare la desfășurarea alegerilor.

Art. 75 alin. (1) și (2) lit. a) din Codul electoral prevede că, persoanele fizice și juridice care încalcă prevederile legislației electorale, împiedică exercitarea liberă a drepturilor electorale ale cetățenilor, împiedică activitatea organelor electorale, poartă răspundere în conformitate cu legislația în vigoare. Pentru încălcarea legislației electorale, Comisia Electorală Centrală sau consiliul electoral de circumscripție poate aplica grupului de inițiativă sau concurenților electorali următoarele sancțiuni: avertisment și altele.

Raportând normele de drept enunțate la circumstanțele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că, prima instanță corect a concluzionat că, hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2264 din 08 februarie 2019 cu privire la sesizarea nr. CEC-10AP/50 din 04 februarie 2019 a Partidului Liberal și sesizarea nr. CEC-7/1006 din 05 februarie 2019 a Partidului Politic „Șor” a fost emisă de către autoritatea competentă. Or, conform Regulamentului cu privire la activitatea Comisiei Electorale Centrale, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 137 din 14 februarie 2006,

Comisia reprezintă un organ de stat constituit pentru organizarea și desfășurarea alegerilor, este organul electoral ierarhic superior și activează continuu și se călăuzește în activitatea sa de Constituția Republicii Moldova, de Codul electoral, de legile și hotărârile Parlamentului, de decretele Președintelui Republicii Moldova, de ordonanțele și hotărârile Guvernului, de tratatele internaționale în domeniu la care Republica Moldova este parte, de prezentul Regulament și de alte acte normative.

De asemenea, prima instanță corect a concluzionat că, hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2264 din 08 februarie 2019 cu privire la sesizarea nr. CEC-10AP/50 din 04 februarie 2019 a Partidului Liberal și sesizarea nr. CEC-7/1006 din 05 februarie 2019 a Partidului Politic „Șor” a fost emisă cu votul majorității membrilor, ceea ce demonstrează respectarea procedurii la emiterea actului administrativ contestat. Or, conform art. 18 alin. (2) din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală adoptă hotărâri cu votul majorității membrilor. Hotărârile de modificare, de completare și de abrogare a hotărârilor adoptate anterior se adoptă în aceleași condiții.

Din materialele dosarului rezultă că, prin pct. 2 din hotărârea contestată, Comisia Electorală Centrală a atenționat Președintele Republicii Moldova asupra inadmisibilității implicării în campania electorală pentru alegerile parlamentare din 24 februarie 2019.

De asemenea, din materialele dosarului rezultă că, prin sesizarea nr. CEC-10AP/50 din 04 februarie 2019 a Partidului Liberal și sesizarea nr. CEC-7/1006 din 05 februarie 2019 a Partidului Politic „Șor” a fost invocată implicarea Președintelui Republicii Moldova în susținerea Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”.

Conform art. 123 alin. (1) și (2) din Codul electoral, Curtea Constituțională confirmă rezultatele alegerilor și validează alegerea unui candidat, adoptând o hotărâre care se publică imediat. Până la validarea mandatului, candidatul ales la funcția de Președinte al Republicii Moldova prezintă Curții Constituționale confirmarea faptului că nu este membru al vreunui partid politic și nu îndeplinește nicio altă funcție publică sau privată.

Din prevederile legale enunțate rezultă, sub condiția invalidării, că candidatul care a câștigat alegerile prezidențiale nu poate fi membru al vreunui partid politic, acesta va fi neutru și echidistant în acest sens, reprezentând întregul popor al Republicii Moldova. Din coroborarea obligației de a fi neutru și echidistant, reprezentând întregul popor cu obligația de a nu face parte din nici un partid politic, rezultă obligația Președintelui de a se abține de a-și expune public preferințele sale politice, inclusiv prin îndemnul cetățenilor la vot în favoarea unei anumite formațiuni politice ori în defavoarea altora.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că, neutralitatea politică a Președintelui Republicii Moldova a fost tratată de către Curtea Constituțională în Hotărârea sa nr.35 din 12 decembrie 2017 pentru controlul constituționalității unor prevederi din articolul 112 alin. (2) din Codul electoral (interdicția de a fi membru de partid pentru Președintele Republicii Moldova), unde în pct. 55, 59 - 62 a fost subliniat că, prin

depunerea jurământului Președintele Republicii Moldova își asumă un angajament juridic față de întreg poporul Republicii Moldova.

De asemenea, în Hotărârea nr. 32 din 29 decembrie 2015 privind desemnarea candidatului pentru funcția de Prim-ministru, Curtea Constituțională a subliniat că, Președintele Republicii Moldova trebuie să facă dovada imparțialității și neutralității sale politice, echidistanței sale față de toate grupurile parlamentare. Președintele nu are dreptul constituțional de a se suprapune grupurilor parlamentare, iar în Hotărârea nr.2 din 24 ianuarie 2017 pentru interpretarea prevederilor articolului 98 alin. (6) din Constituția Republicii Moldova (codecizia la remanierea guvernamentală) Curtea a menționat că, voința politică a Președintelui nu poate constitui o sursă de blocaj, pe de o parte, și nu poate anula, pe de altă parte, competențele Prim-ministrului în cadrul procedurii de codecizie în remanierea guvernamentală.

Totodată, se reține că, neutralitatea politică a Președintelui Republicii Moldova produce un impact asupra încrederii populației în respectiva funcție.

În Hotărârea nr. 2 din 24 ianuarie 2017 Curtea Constituțională a mai menționat că, Președintele Republicii Moldova este obligat să acționeze în interesele întregii societăți, și nu ale unei părți a acesteia, ale unui grup sau partid politic. Din aceste considerente, Președintele Republicii Moldova nu poate fi membru al unui partid politic și nu poate promova sub nici o formă interesele unui partid politic.

Astfel, din analiza raționamentelor Curții Constituționale pe terenul neutralității politice a Președintelui Republicii Moldova rezultă că, Președintele Republicii Moldova, în exercitarea atribuțiilor sale stabilite de Constituție, este ținut de limitele neutralității politice și echidistanței.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție relevă că, dreptul la libera exprimare este recunoscut inclusiv de Constituție, tuturor cetățenilor Republicii Moldova. Totodată, exercitând funcția de Președinte al țării, Igor Dodon este restrâns în exercitarea anumitor drepturi fundamentale proprii, în interesul societății.

Conform pct. 65 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 35 din 12 decembrie 2017, Curtea a statuat că, în Avizul asupra revizuirii Constituției Turciei, adoptat la cea de-a 110-a sesiune plenară (Veneția, 10-11 martie 2017), Comisia de la Veneția a reținut că, persistă îndoieli dacă o persoană strâns legată cu un anumit partid politic poate să își asume și să fie observată ca asumându-și rolul de Președinte al statului. Comisia a menționat că, este greu de conciliat o președinție simbolică și neutră din punct de vedere politic cu o președinție angajată politic. Totodată, Comisia de la Veneția a subliniat că, abrogarea incompatibilității politice a Președintelui statului reprezintă un semnal că partizanatul politic este dorit.

În speță, declarațiile Președintelui RM, Igor Dodon din data de 21 ianuarie 2019, plasate pe pagina web a Președinției și, anume, „Nu voi participa în Campania parlamentară și nu voi aspira la funcția de deputat. Dar în tot acest răstimp, sprijinul meu moral și politic va fi acordat echipei și partidului care m-a nominalizat la alegerile prezidențiale din 2016 și a susținut toate inițiativele prezidențiale din ultimii doi ani - Partidul Socialiștilor din Republica Moldova. Acesta este unicul partid care este capabil să schimbe de unul singur puterea din țară și să guverneze competent și responsabil în Republica Moldova ... Îi îndemn pe cetățeni să creadă în

puterea voinței lor. În aceste alegeri parlamentare, putem să realizăm împreună schimbarea puterii în țară...” corect au fost apreciate de către Comisia Electorală Centrală la emiterea hotărârii contestate ca o intenție verbală de a neglija prevederile art. 123 alin. (2) din Codul electoral, deoarece pe de o parte se abține de a participa la campania parlamentară din 24 februarie 2019, însă în același timp declară într-o manieră contradictorie că va sprijini Partidul Socialiștilor din Republica Moldova la aceste alegeri. Or, Președintele Republicii Moldova, în exercitarea atribuțiilor sale stabilite de Constituție, este ținut de limitele neutralității politice și echidistanței.

De asemenea, declarațiile Președintelui RM, Igor Dodon, reflectate de postul de televiziune Pro TV, de la evenimentul din mun. Soroca, care a avut loc în plină campanie electorală, fapt necontestat de către recurenții-reclamanți, unde Igor Dodon a declarat: „V-o dat bani, banii îi luați, dar votați împotriva lor... Cu votul ne-am clarificat? Am înțeles pentru cine nu votăm? Pentru ăștia care dau bani... O să fie alt guvern, alt parlament și o să fie mai gospodari”, denotă cert un îndemn al cetățenilor de a vota contra anumitor concurenți electorali și în favoarea altora, ceea ce reprezintă o implicare în campania electorală. Or, neutralitate politică înseamnă neimplicarea în nici un fel în campania electorală.

Mai mult ca atât, în pct. 71 din Hotărârea nr. 35 din 12 decembrie 2017 Curtea Constituțională a reținut că, spectrul măsurilor disponibile prin care poate fi realizat dreptul de a influența politica statului se extinde dincolo de calitatea de membru al vreunui partid politic.

Respectiv, faptul că Președintele RM a declarat că, nu va participa la campania electorală pentru alegerile parlamentare din 24 februarie 2019 și nu este membru al Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, nu justifică declarațiile sale, prin care îndeamnă cetățenii la votul în favoarea ori contra anumitor concurenți electorali și nici nu poate justifica expunerea preferințelor sale politice în vederea susținerii acordate Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”.

Prin pct. 72 din Hotărârea nr. 35 din 12 decembrie 2017 Curtea Constituțională a menționat că, prin instituirea incompatibilității mandatului Președintelui Republicii Moldova cu calitatea de membru al unui partid politic, legiuitorul a urmărit să excludă factorii care ar împiedica realizarea sarcinilor de arbitru care revin funcției respective. Astfel, Curtea constată că, nu există mijloace mai puțin restrictive care ar asigura neutralitatea politică a funcției de șef al statului. Or, în lipsa unei asemenea interdicții, neutralitatea politică a șefului statului ar deveni una teoretică și iluzorie.

La caz, se reține că, restrângerile aduse dreptului Președintelui statului la libera exprimare anume în sensul abținerii de a-și expune public preferințele politice în plină campanie electorală sunt prevăzute de lege, urmăresc un scop legitim - cel al garantării exercitării funcției în limitele legii constituționale, iar având în vedere faptul că, Președintele reprezintă interesul întregului popor al Republicii Moldova, se deduce clar că, restrângerea dreptului corespunde principului proporționalității statuat în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului ca o pârghie prin prisma căreia un stat poate interveni pe terenul unui drept apărut de Convenție.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, prima instanță corect a conchis ca fiind justă concluzia Comisiei Electorale Centrale cu privire la faptul că, expunerile publice ale Președintelui Republicii Moldova, avute loc cu 3 zile înaintea începerii campaniei electorale, cât și în plină campanie electorală cu referire la preferințele sale electorale și la susținerea acordată Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” reprezintă o încălcare a obligației sale de neutralitate politică și echidistanță.

Conform art. 51 alin. (1) și (2) din Codul electoral, concurenții electorali participă, pe bază de egalitate, la campania electorală, beneficiază de drepturi egale în folosirea mijloacelor de informare în masă, inclusiv a radioului și televiziunii, finanțate de la buget. Tuturor concurenților electorali li se oferă posibilități egale în asigurarea tehnico-materială și financiară a campaniei electorale.

Conform art. 52 alin. (7) din Codul electoral, candidații nu pot folosi mijloacele și bunurile publice (resursele administrative) în campaniile electorale, iar autoritățile/instituțiile publice și cele asimilate acestora nu pot transmite/acorda concurenților electorali bunuri publice sau alte favoruri decât pe bază de contract, în condiții de egalitate pentru toți concurenții electorali.

Art. 41 alin. (3) lit. d) din Codul electoral prevede că, se interzice finanțarea ori susținerea materială sub orice formă, directă și/sau indirectă, a activității partidelor politice, grupurilor de inițiativă, a campaniilor electorale/concurenților electorali de către autoritățile publice, organizațiile, întreprinderile, instituțiile publice, alte persoane juridice finanțate de la bugetul public sau care au capital de stat, cu excepția cazurilor în care acordarea de servicii sau susținerea materială este în mod expres prevăzută de legislație.

Totodată, conform art. 26 alin. (6) lit. d) din Legii nr. 294 din 21 decembrie 2007 privind partidele politice, se interzice finanțarea, prestarea unor servicii cu titlu gratuit ori susținerea materială sub orice formă, directă și/sau indirectă, a partidelor politice de către autoritățile publice, organizațiile, întreprinderile, instituțiile publice, alte persoane juridice finanțate de la bugetul public sau care au capital de stat, cu excepția cazurilor în care acordarea de servicii sau susținerea materială este în mod expres prevăzută de legislație.

Din materialele dosarului rezultă că, prin hotărârea contestată a Comisiei Electorale Centrale s-a stabilit că, la evenimentele și acțiunile organizate de către Președintele Republicii Moldova, din sursele financiare ale Instituției Președinției, au fost promovate interesele Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”.

În speță, se constată că, organizarea a unor astfel de evenimente în plină campanie electorală urmează a fi interpretată ca fiind manifestarea preferinței politice și susținerea Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” în campanie electorală. Or, în pct. II.1.3. din Linii directe comune privind prevenirea și combaterea utilizării abuzive a resurselor administrative în cursul proceselor electorale, Comisia de la Veneția prevede că, cadrul legislativ ar trebui să interzică ca autoritățile publice, precum și organismele publice și semi-publice aflate în exercițiul funcțiilor lor să se implice în timpul procesului electoral

în activități prin care să favorizeze sau să defavorizeze, intenționat sau accidental, un partid politic sau un candidat. Aceasta se referă la fonduri publice (din bugetul de stat sau local), precum și resurse instituționale (personal, vehicule, infrastructură, telefoane, computere etc.).

Astfel, prima instanță corect a conchis că, expunerile și alte acțiuni în interesele unui concurent electoral, în cadrul întâlnirilor și evenimentelor organizate din sursele Instituției Președinției, constituie în sine o implicare a Președintelui Republicii Moldova, care încalcă obligația sa de neutralitate politică și echidistanță stabilită prin prisma legii constituționale, inclusiv prin hotărârile Curții Constituționale, prin care s-a constatat cu valoare de principiu obligația Președintelui statului de a se abține de la orice acțiune de natură să exprime susținerea sa unui partid politic în campania electorală sau apartenența sa la un partid politic.

În speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție relevă că, prin hotărârea contestată, Președintele statului doar a fost atenționat asupra inadmisibilității implicării sale în campania electorală și nu a fost sancționat în sensul Codului electoral. Or, prin atenționare de către organul competent asupra anumitor circumstanțe prevăzute de lege nu se aduc careva atingeri atât drepturilor și intereselor legitime, cât și imunității Președintelui RM.

Actele cauzei denotă faptul că, prin pct. 3 din hotărârea contestată, Comisia Electorală Centrală a aplicat concurentului electoral Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” sancțiunea prevăzută de art. 75 alin. (2) lit. a) din Codul electoral – avertisment, pentru încălcarea legislației electorale, care prevede interzicerea utilizării resurselor administrative ale statului în campania electorală.

La acest capitol, se reține că, resursa administrativă, în sensul vizat în speță, urmează a fi interpretată ca constituind și susținerea efectiv acordată de către Președinte unui anumit concurent electoral. Or, scopul adoptării Liniilor directoare comune privind prevenirea și combaterea utilizării abuzive a resurselor administrative în cursul proceselor electorale a Comisiei de la Veneția constă inclusiv în asigurarea neutralității și imparțialității în cadrul procesului electoral și reducerea avantajului deținerii unei funcții.

Din materialele dosarului rezultă că, în cadrul examinării cauzei nu s-a argumentat interesul lezat al celui sancționat, însă părțile au asociat sancțiunea aplicată - avertisment cu interesele Președintelui Republicii Moldova.

De asemenea, din materialele dosarului rezultă că, prin pct. 4 din hotărârea contestată Comisia Electorală Centrală a recomandat Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” de a se abține pe viitor de la utilizarea resurselor administrative prin intermediul Instituției Președintelui Republicii Moldova, iar prin expunerea anumitor recomandări, în cadrul exercitării atribuțiilor stabilite de lege, Comisia Electorală Centrală nu a adus careva atingeri drepturilor și intereselor Partidului Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”.

În ceea ce privesc pct. 1 și 6 din hotărârea contestată, se reține că, având la bază prevederile Codului electoral, care reglementează atribuțiile și sarcinile Comisiei Electorale Centrale la examinarea sesizărilor, atât pct. 1, cât și pct. 6 au caracter

informativ pentru cei vizați în hotărâre și prin acestea nu se lezează careva drepturi ori nu se instituie careva obligații în sarcina părților actului administrativ contestat.

În asemenea circumstanțe, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, prima instanță corect a concluzionat că, hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2264 din 08 februarie 2019 cu privire la sesizarea nr. CEC-10 AP/50 din 04 februarie 2019 a Partidului Liberal și sesizarea nr. CEC-7/1006 din 05 februarie 2019 a Partidului Politic „Șor” este legală în fond, emisă în conformitate cu prevederile legislației electorale, cu respectarea în sensul legii a drepturilor și intereselor tuturor participanților la proces și, prin urmare, temeinic și legal a respins acțiunile ca neîntemeiate, iar recurenții nu au invocat în cererile de recurs nici un argument, care ar răsturna concluzia primei instanțe.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că, hotărârea primei instanțe este întemeiată și legală, iar argumentele invocate de către recurenți sunt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursurile și de a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se resping recursurile declarate de către Aparatul Președintelui Republicii Moldova și Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”.

Se menține hotărârea din 16 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de către Aparatul Președintelui Republicii Moldova împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la contestarea în parte a actului administrativ și la cererea de chemare în judecată depusă de către Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” împotriva Comisie Electorale Centrale, intervenienți accesorii Partidul Politic „Șor”, Partidul Liberal și Aparatul Președintelui Republicii Moldova cu privire la contestarea actului administrativ.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Ion Druță

judecătorii

Iurie Bejenaru

Maria Ghervas

Nicolae Craiu

Mariana Pitic